

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**
Stromová 1, 813 30 Bratislava 1
sekcia regionálneho školstva

•
•
Obvodné úrady v Slovenskej
republike
odborní školstva
•
•

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo

2013-12192/36264:2-914

Vybavuje/linka

Mgr. Gabarík/02 59 374 358

Bratislava

6. 8. 2013

Vec

Postup centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a pri ich zaraďovaní do základnej školy

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky si Vás dovoľuje požiadať o usmernenie riaditeľov centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „centier“) vo Vašej zriaďovateľskej a územnej pôsobnosti vo veci postupu centier pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a pri ich zaraďovaní do základnej školy.

Dieťaťom zo sociálne znevýhodneného prostredia sa rozumie dieťa v zmysle ustanovenia § 2 písm. p) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“), toto dieťa je zároveň dieťaťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami¹⁾ a výchovno-poradenskú starostlivosť, vrátane diagnostiky, mu zabezpečuje centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie²⁾.

Za sociálne znevýhodnené prostredie, ktoré znevýhodňuje dieťa vo výchovno-vzdelávacom procese a zároveň aj pri psychologickom testovaní sa považuje prostredie, ktoré charakterizujú aspoň tri z nasledovných kritérií:

1. rodina, v ktorej dieťa žije, neplní základné funkcie – socializačno-výchovnú, emocionálnu a ekonomickú,³⁾
2. chudoba a hmotná núdza rodiny dieťaťa,⁴⁾

¹⁾ § 2 písm. j) zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²⁾ § 132 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³⁾ § 28 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. aspoň jeden z rodičov dieťaťa je dlhodobo nezamestnaný, patrí k znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie,
4. nedostatočné vzdelanie zákonných zástupcov – aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
5. nevyhovujúce bytové a hygienické podmienky, v ktorých dieťa vyrastá – absencia miesta na učenie, posteľ, elektrickej prípojky, pitnej vody, WC,
6. vyučovací jazyk školy je iný ako jazyk, ktorým dieťa hovorí v domácom prostredí,
7. rodina dieťaťa žije v segregovanej komunite,
8. sociálne vylúčenie komunity alebo rodiny dieťaťa z majoritnej spoločnosti.

Pod posudzovaním školských schopností dieťaťa sa rozumie používanie psychodiagnostických metód a testov v podmienkach školských, výchovných, preventívnych a poradenských zariadení na účely voľby čo najefektívnejších foriem a metód vzdelávania pre dosiahnutie čo najvyššieho stupňa vzdelania konkrétneho dieťaťa.

Základným predpokladom adekvátneho postupu pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia je výber a používanie metodologicky relevantných psychodiagnostických metodík a správna organizácia testovania s rešpektovaním jazykových a kultúrnych špecifik konkrétnych detí.

Výsledkom psychologického testovania má byť stanovenie úrovne aktuálneho výkonu – psychologický náhľad na štruktúru výkonov v kognitívnej oblasti a mimointelektových faktorov, ktoré výkony podmieňujú.

Záver psychologického testovania dieťaťa slúžia ako podklad pre výber a použitie vhodných individualizovaných výchovno-vzdelávacích postupov.

Pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia sa odporúča:

- a) zvážiť načasovanie jednotlivých testovaní,
- b) zamerať sa na odhalenie silných a slabých stránok dieťaťa predškolského veku v zmysle prediktorov pre voľbu najefektívnejších foriem a metód jeho výchovy a vzdelávania, prípadne prispôsobenia podmienok vzdelávania potrebám konkrétneho dieťaťa, namiesto stanovovania úrovne kognitívnych schopností (intelligenčného kvocientu),
- c) dôsledne naplánovať následné evaluačné vyšetrenie s cieľom posúdiť zmeny v jednotlivých oblastiach,
- d) u detí, ktoré v domácom prostredí používajú iný jazyk ako je vyučovací jazyk školy, prihliadať na tento fakt aj v prípade, keď zvládajú bežnú komunikáciu vo vyučovacom jazyku,
- e) využívať vhodné testové materiály s ohľadom na kultúrne špecifiká prostredia, v ktorom dieťa vyrastá.

Pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia je vhodné využívať najmä nasledujúce subtesty:

⁴⁾ zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov.

- a) Fotosérie ⁵⁾ pre stanovenie úrovne verbálneho uvažovania,
- b) Analýza vzorov ⁶⁾ pre stanovenie úrovne abstraktno-vizuálneho uvažovania,
- c) Aritmetika ⁵⁾ pre stanovenie úrovne kvantitatívneho uvažovania,
- d) Pamäť na čísla, Pamäť na korálky a Pamäť na predmety ⁶⁾ pre stanovenie úrovne krátkodobej pamäte, pre potreby cielenej diagnostiky čiastkových schopností,
- e) Pohyby rúk ⁵⁾ pre stanovenie úrovne sekvenčného spracovania informácií, diagnostike organického poškodenia mozgu, a ako prediktor školskej úspešnosti.

Pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia nie je vhodné využívať subtesty

- a) Absurdnosti ⁶⁾ pre stanovenie úrovne verbálneho uvažovania,
- b) Matice ⁶⁾ pre stanovenie úrovne abstraktno-vizuálneho uvažovania,
- c) Zachovanie množstva tekutiny, Zachovanie počtu a Jednoduché priradovanie ⁷⁾ pre stanovenie úrovne myslenia.

Pod zaradením dieťaťa do základnej školy sa rozumie výber základnej školy, formy vzdelávania v základnej škole a triedy, v ktorej dieťa začne plniť povinnú školskú dochádzku.⁸⁾

Zistenie, že dieťa je dieťaťom zo sociálne znevýhodneného prostredia a nie je u neho predpoklad zvládnutia prvého ročníka základnej školy, je dôvod na predloženie návrhu centra riaditeľovi príslušnej základnej školy na zaradenie dieťaťa do nultého ročníka⁹⁾ základnej školy alebo na zabezpečenie jeho výchovy a vzdelávania prostredníctvom uplatnenia individuálnych podmienok¹⁰⁾.

Odklad povinnej školskej dochádzky sa deťom zo sociálne znevýhodneného prostredia neodporúča.

Po absolvovaní prvého ročníka plnenia povinnej školskej dochádzky¹¹⁾ sa odporúča opätovné posúdenie školských schopností dieťaťa.

S úctou

Mgr. Zdenko Krajčír
generálny riaditeľ

⁵⁾ KAUFMAN, A. S., KAUFMAN, N. L. 1999. *Kaufmanova hodnotiaci batéria pre deti ABC: Príručka k administrácii a vyhodnoteniu*. Bratislava : Psychodiagnostika.

⁶⁾ THORNDIKE, R. L., HAGEN, E. P., SATTLER, J. M. 1995. *Stanford-Binetova inteligenčná škála: Príručka pre administrovanie a skórovanie*. Bratislava : Psychodiagnostika.

⁷⁾ WINKEMAN, W. 1999. *TEKO Piagetove testy kognitívnych operácií. Príručka*. Bratislava : Psychodiagnostika.

⁸⁾ § 19 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

⁹⁾ § 19 ods. 6 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁰⁾ § 107 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹¹⁾ § 20 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.